

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÀNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 6 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
 A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
 Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A szászok 1848-ki emlékiratáról. I.

(D) Midőn a „Concordia” című román lap azon tétele felett: „Unio de nem fusio” elmondott észrevételeink következtében a „Herm. Ztg.” velünk vitába kezdett, és mi állításainak megdöntése végett visszafeleltünk, akkor egyszersmind azon óhajításunkat fejeztük ki: vajha a szászok azon 1848 ki emlékiratát, melyre a „Herm. Ztg.” t. szerkesztője hivatkozott, nekünk áttanulmányozás végett megküldeni sziveskednék, miután azon okmány előttünk teljesleg ismeretlen.

Schmidt Henrich ur oly lovagias volt, hogy szabatosan fogalmazott magyar levele kíséretében azon okmányt azonnal megküldötte, a miáltal igen lekötve érezzük magunkat az érdemes szerkesztő ur iránt, s nyílt köszönetünk is küldjük ezen sorainkban.

Átolvastuk a szász nemzet ezen emlékiratát; és tartalmát, irányát, felfogását észelve, három dologról győződünk meg u. m.

1) Tökéletesen igazunk volt, midőn azt állítottuk, hogy azon okmányt a magyar miniszterek, s köztük Deák Ferencz nem tartalma, hanem illetéktelensége miatt nem fogadták s nem fogadhatták el. Az okmány tartalma ellen, habár vannak kifogásaink, a miket észrevételeinkben elmondandunk, de el kell ismernünk, hogy az az alkotmányos, a törvényes téren mozog, és így az ország miniszterei azt a tartalom miatt vissza nem is utasították volna; ámde vissza kellett utasítani azért, mert midőn az unio feltételeinek megállítása egy országgyűlésileg s királyi jóváhagyással megerősített bizottmány volt kiküldve, melyben a szász nemzetnek is legkisebb tekintélyei vettek részt, akkor e bizottmányon kívül más senki sem nyújthatott be egy ministeriumhoz külön feltételeket s kikötéseket. A szász nemzet saját kívánatait, vagy akár követeléseit, csak is ezen bizottmány útján juttathatta a kormány s általa az országgyűlés elébe; állván a bizottmányi szász tagok azon joga, hogy a többség ellenkező határozatával szemben különvélemény gyanánt adják be a szász nemzet postulatumait.

Mi soha sem hozzuk kétségbe a fundus regius ősi eredeti helyhatósági jogait; azonban az európai államtudomány, s ennek szellemében positiv törvényeink is körvonalozták a helyhatósági jogokat, melyek sohasem terjeszkedtek az országos autonómia hatáskörén kívül, s így illetékességük csak addig terjedhetett, a meddig az országos törvények által a helyhatósági statutorius jog korlátolva volt; következésképp, midőn a feltételek fogalmazásánál egy országos bizottmány működött, az ország egyik helyhatósági területe nem adhatott be a ministeriumhoz — ezen bizottmány mellőzésével, a reá bizott kérdésben — direct nyilatkozatot, és ha nyújtott be, de ilyest egy felelős miniszter el nem fogadhatott, ki meg nem engedheti azt, hogy egy ország tetszés szerinti rétegekre szakadozva fel, ezen rétegek az ország törvényes állásának kijátszásával, a kormány hatalom által akarják céljaikat érvényesíteni. Ez tökéletes felforgatása lenne az alkotmányos rendnek. Ha a nemzetiség igényei a bizottmányi munkáltságban ki nem elégítették volna, ott volt a különvéleményezés joga, ott az országgyűlési követek joga az ellenmondásra, s az uralkodó tekintélye megvédheti mindig az alapjogokat, melyek szentesült törvényekben gyökereznek.

Ezen okadatolásunkból, úgy hisszük világosan kitűnik, hogy a minisztereknek nem kellett az emlékirat tartalmát fontolóra venniük a végett, hogy azt el- vagy ne fogadhasák; mert maga az illetékségi szempont arra kötelezte őket, hogy azt visszautasítsák. Meggyőződünk továbbá:

2) Hogy azoknak, kik 1848-ban a szász nemzet nevében szerepeltek, s azoknak, kik jelenleg ugyan e nemzet nevében szerepelnek, politikai álláspontjuk közt ég és föld különbség van. Ők ez emlékiratban sem tagadták meg germán eredetüket, örömet mutattak a magyar nemzet helyzetére, mely őket a német nemzetiséggel szövethetné, s a német intézvényeknek saját intézvényeik körén belüli méltatására utalja; de az ország azon jogalapjait,

melyeknek egy követ képezik a királyföld institúciói is, — s melyeket ma még a „Donau Ztg.” is elismer — szét nem kívánták rombolni. És midőn minden érett nemzet előtt azon történelmijogok és intézvények legkedvesebbek, melyek alatt évszázadokon át, habár változó küzdelmek közt, de mégis magát jó szerencsével fentarthatá: meg vagyunk arról győződve, hogy a mostani szász bürocracia nézetei nem képviselik ezen nemzetiség politikai gondolkodásmódját; és hogyha ma ezeknek politikai programját és az 1848-diki emlékiratot a szász nemzet kebelében, akár az írástudó rétegek aláírása, akár a szász nép suffrage universelle-je alá bocsátanók, úgy fognák tapasztalni, hogy a szász nép vezéreinek 1848-i elmélete sokkal közelebb állott, nemcsak a törvényességhez, de a szász nép mostani közvéleményéhez is, mint a „Herm. Ztg.” által képviselt párt politikai elmélete. Megfontolják azon szászok, kik az alkotmányos és jogok becsét ismerik, mit kockáztatnak ezen nemzetiség politikusai, midőn éppen ezen ősi jogokat, újabb politikai nézetek problémáival cserélik föl; e fölhagyása az ősi térnek legelőbb rajtuk boszulná meg magát, kiknek nemzetük abszolút minoritásában van a Királyhágón innen, s kik egy újra alkotott minél sokkal kisebb részt kaphatnak, mint a mit évszázadokon át észlelők s politikájuk által maguk részére kívíni sikerült. Bizonynyal Erdély egyik nemzetiségének sem áll nagyobb érdekében a conservatív politika, mint éppen a szászoknak, midőn jól beláthatják, hogy a német egységi államnak egyrészlől az ősi idők jogai, másrészlől az új idők nemzetiségi eszméi vetnek erős gátokat. Azt hisszük, hogy ezt a szászok kevésbé fanatikus és jobban fontoló részre megtudja gondolni. Ennélfogva meggyőződünk:

3) Hogy a szász nemzet abszolút többségének aggodalmait elenyészethet, óhajatait kielégítheti a „Concordia” azon jelszavának alapján: „Unio, de nem fusio.” És éppen ezért meg vagyunk győződve, hogy azon nagy politikai eltérés közt, mely a szász népvezetők közt és közöttünk fenáll, s mely e két nemzetiség értelmiségét egymás irányában sajnálatraméltólag elkeserítette, közvetítő utat képez azon törvényesség, melynek még az 1848-i elkésredett napokban is a szász nemzet meg nem szűnt keretje közt mozogni.

Erdély sajtósága balsorsa miatt, mely szerint itt részint egyes nemzetiségek kapzsága, részint a kölcsönös bizalmatlanság az egész történelmi multat — habár a biztos jövőt csak azon nyerheti meg — romhalomná kívánja változtatni, oly helyzetben van, hogy itt minden józan politikus óhajta csak az lehet, mikép az ország négy nemzetisége ezen politikai chaosból úgy fejlődjék ki, hogy a mi jövő boldogabb együttélésünk egyetlen biztosítéka, a kölcsönös bizalom visszaálljon közöttünk. Ennek pedig lehetősége azon alapok elfogadásában áll, melyen minden nemzetiségre nézve biztos, közös hajlékot építhetünk.

A „Herm. Ztg.” érdemes szerkesztője ez országterületnek nem ősi lakója; ő eszméikkel jött ide, melyek egy nagy német egység végcéljai felé voltak irányulva. Mi megbocsátjuk mindenkinek a nemzeti lelkesedést, és bevalljuk, hogy magunk is szeretnők ha az egész világ magyar lenne, és így nem bámulunk, ha ő, mint lelkes német, minket mind a német elem hatalmi sulya alá akarja ejteni.

De higgye el nekünk, valamikép mi nem tudjuk vinni, hogy csak a magyar királyság területe is magyar ajku legyen, és azért erről nem is álmodunk: úgy az ő kedvenc eszméje is az európai conjuncturák szerint sem kivihető. Nagyon változék ezáltal az egyensúly, s a latin és szláv elem féltékenysége miatt azonnal világkatasztrófák állanak elő.

Azt mondja erre Schmidt ur, hogy hisz az ő programjukban van a „Gleichberechtigung” eszméje, s ez megtart minden nemzetiséget. Emlékeztetjük őt Rómára, ki mindenfelé szétrendezé hadigarmatait, egy népnek sem vette ki nyelvét, hogy az ő latin nyelvét tegye oda helyébe, de mégis hatalma és híre annyira amalgalta a meghódított koros népeket, hogy ma azon vlakoknak, kik a ró-

mai hatalom igáját huzzák most, majd a byzanci császárságot, utódai kérdéssel mondják magukat románoknak, habár egész világ tudja, hogyan vonult ki Dacia bércei közül a római katonai telepek, s nem maradt semmi élő hátra belőlük, csak hatalmuk nyomai, s anyanyelvök néhány szava, melyet a hódított s leigázott népek tőlük fölszedegettek. Látni való ebből, hogy a nagyhatalmak, a nagy birodalmak abszolút egysége rendre-rendre elveszi a nemzetiségek szabad fejlődését, míg kisebb országterületek alkotmányos formák között élve védelmet nyújtanak a nemzeti fenmaradásnak, a mire elég példát adhat a magyar királyság területén élő külön nemzetiségeknek, s ezek közt a szászoknak is illetlen fenmaradása.

Miért adjuk fel tehát mi azon álláspontot, mely hazánkat, a benne élő népeket és a trón hatalmát, tekintélyét évezreden át szerencsésen fentartotta? Miért keressünk jövő lételünknek új alapokat, midőn a régi alap úgy ki van már próbálva, és soha sem ingadozott?

Im a király maga csak most nyilatkozta ki, hogy nemzetünk történeti multja, jelene és jövője szíven fekszik; és nekünk a kiké volt azon mult, és a kiké azon jövő, szívéből ki lehet-e tépni az ahoz való ragaszkodást, a mi e multat adta, s e jövőt biztosítja?

Midőn mi azt mondtuk, hogy a mi alapunk az ősi alkotmány az 1848-ban kivitt reformokkal, ideértve az uniót, de nem fusiót, a „Herm. Ztg.” azt mondá: a mi alapunk egyedül február 26-dika lehet, csak itt érthetünk egyet. És im magának az államminiszternek lapja sokkal inkább tiszteli ma ezen királyság jogát, és egyenesen kimondja, hogy a magyarok kiindulási pontja csak is 1848, az osztrákoké pedig csak is február 26-dika lehet. Azt mondja a „Donau Ztg.”: Nem kívánunk mást, mint viszonyosságot. Mi legkevésbé sem vonakodunk elismerni, hogy Magyarország kiindulási pontja az ő alkotmányának utolsó stadiuma az 1848-i törvények; hisz e kiindulási pont ő Felsége által is helyeseltetett. De mi is csak azon egyetlen törvényes alapot vehetjük kiindulási pontul, a melyet bírnak, és ez a februári alkotmány. Ez elvről egyikünknek sem szabad lemondani; a februári alkotmánynak nem szavaiért, hanem elveiért vívunk, melyek azonosok a Magyarország számára 1848-ban kimondott elvekkel.

Kérdjük a „Herm. Zeitung”-ot, nem éppen ugy kötelezik Erdélyt a Kolozsvárott hozott 1848-i törvények, mint Magyarországot az ugyan akkori pozsoni törvények, s a mi elvet a „Donau Ztg.” elismer Magyarországra, megtagadja-e irányunkban? Nem! és ha megtagadná, mi hivatkoznánk az uralkodó szavára, a ki gróf Rechberghez intézett október 20-i levelének mindjárt első sorában elismerte, hogy Erdély a magyar államjoghoz hasonló illetékességgel bír; és azután Erdély alkotmányos intézvényeit tetteg visszaállítani rendelte.

Im tehát, csak a törvényes alap az, melyen egy a közbiródomal országai, mint közöttük a ben-szült népek egyetérthetnek, s maga az államminiszter lapja elismeri, hogy a törvényes alap a magyar királyságra nézve 1848. — Ezen 1848 Erdélyben kimondá ugyan az uniót, de ez ország kebl-i intézvényeinek kérdését eldöntetlenül hagyja. Itt van tehát a törvényes tér a nemzetek egyetértésére. Erdélyre nézve ki van mondva az unio, de a fusio nincsen; és az 1848-i szász emlékirat ezen felfogás körében mozog. Éppen azért ismertetni akarjuk azt a magyar közönséggel is, megteendvén arra észrevételeinket.

Ajánlat a vasutra.

Keresd, nov. 7.

Mivel, a mint tudom, a vasút ügyében Pestre menő tagoknak egy kimutatást kellett felvinni a vasutra tett ajánlatokról, és még eddig a hírlapokban a F. Iső-Fejérmegye-ben tett ajánlatokról — kivéren egy néhány a hídvégi járásban létező falukat — mit sem olvastam; ígykeztem egy

kimutatást szerezni a megyében tett ajánlatokról, mely is járasonként a következőképpen áll:

A gezei járásban fekvő helységek ajánlottak 1590 gyalog napszámot. A peselueki járás 988 gyalog- és 50 ígás napszámot, 50 szál tölgyfát és 6 főt. A hidvégi járás 6535 gyalog- és 2785 ígás napszámot, 505 öl követ, 150,000 téglát és 250 főt. A bükfői járás 1468 gyalog- és 740 ígás napszámot és 10 főt. A hidegvízi járás 1150 gyalog napszámot. A hévízi járás 3180 gy. és 1843 ígás napszámot, 75 öl követ és 30 szál tölgyfát. A bolyai járás 1690 gy. és 1280 ígás napszámot. A keresdi járás 1633 gyalog- és 975 ígás napszámot és 100 currens öl tölgyfát. A réteni járás 970 gy. és 100 ígás napszámot. A pálosi járás 2350 gyalog- és 350 ígás napszámot, 40 szekér követ, 19 hordó meszet, 50 cur. öl tölgyfát és 70 főt.

Gyűlt tehát összesen addig az egész megyéből: a) kész pénzben 336 forint; b) 21,554 gyalog napszám 40 kr-ával számítva 8621 frt 60 kr; c) 8123 ígás napszám csak egy forintjával számítva 8123 frt; d) 620 öl kö 5 forintjával véve 3100 frt; e) 150 currens öl tölgyfa 5 forintjával számítva 150 frt; f) 80 szál tölgyfa 3 frtjával számítva 240 forint; g) 150,000 téglát 6 frtjával számítva 900 frt; h) 19 hordó meszt 8 frtjával számítva 152 forint; összesen 21622 forint 60 kr.

Azonban remélni lehet, hogy még ezután is fognak ajánlatok történni, mint annyival inkább remények, mivel több bébíró, de egybeült lakó birtokosok részéről még semmi ajánlat sem történt. Nem tehetem, hogy itt egy eszmét ne pendítsek meg, ugymint, ha most törvényes megyei gyűléseink volnának, ezen gyűlések meghatározhatnák, hogy a különben is utcsinalásra szánt 12 napnak felét, az az hat napot legyen köteles minden ember a vasutnál dolgozni, miből minden megyében egy szép összeg napszám kerülne ki, s nézetem szerint e részben jelenleg a megyei tisztségek is intézkedhetnének; mivel különben is több oly ügyeket kezelnek, melyek a megyei gyűlések hatáskörébe tartoznának.

B. G.

A tanítói értekezlet.

Egyik számunkban értesítettük olvasóinkat azon a népvételekre nézve fontos értekezletéről, most az egyet alelnöke Indali Péter beszédjét adjuk, a mint következők:

Tisztelt tanítók urak, szeretett tisztársaim a nevelés szent ügyében! Midőn önök szíves meghívása következtében, köztestületben álló elnöktársammal együtt tanácskozmányait, értekezleteit vezetését ezenmel megkezdni szerencsém van, nem tehetem, hogy kimondhatatlan örömet ne nyilvánítsam a felett, hogy — a mi meggyőződésemmé érelt véleményem szerint legbiztosabb eszköz a jelenben s közel jövőben népvételek ügyének emelésére nézve — a tanítói értekezletek hazánkban is, habár lassan s gyéren, de mégis szaporodnak, s különösen, hogy a Királyhágón innen országrész emlékekben legdusabb, vezérszerepre legbízottabb városának Kolozsvárnak s itt is éppen a mi fanyasztagbázisunknak minden szépre, jóra fogékony tanítói sem a haladó világtól elmaradni; sőt megelőzve, mi hihetleg nem sokára bekövetkeztét volna, a felülről való buzdítást, egymással szövetkezve, szorosabb testületi egybe-forrva közös erővel s teljes készséggel foglalkozzunk hozzá önképzsükben. E buzgalom záloga, biztosítéka a leendő sikernek. Hivatali teendőik összeinte megváltása közben vélemények, eszmék kicserélése, tapasztalataik, örömeik s bajjaik közlése, egymást felvilágosítása s lelkesítése által kölcsönösen kívül képebbékké teszik magukat arra, hogy a szűkebb és egyházi részéről önkre bízott új nemzedéknek, a hazának e sarjadzó reményeinek annál hűvebb s jelesebb apostolai s nevelői legyenek. Nem mondom, hogy a tanítók s nevelők az emberiség egyedülálló képviselői, hogy egyedül az ő kezükben fekszik a jövő; de azt bizván állíthatom, hogy a jövő kor jólétének s közboldogságának, erkölcsösségének s szabadságának, vagy ezek ellenkezőinek legfőbb tényezői közé számíthatók. „Nincs magasabb hivatal — ugymond

Canning, — mint az ifjúság tanítójának hivatala, mert nincs oly becses valami a földön, mint a gyermek kedélye, lelke, jelleme. Semmiféle hivatal sem kellene nagyobb becsültetésben tartani, mint ezt.” „Senki a polgári társaság nagyobb hasznára nem lehet, mint ki az ifjúságot neveli,” mond Cicero.

„Honos et praemium“! hány helyt s hányan nem hangoztatták mindez ideig s hangoztatják most is ez igéket, ezen a tanítói kar s ezáltal a tanügyi emelésére nélkülözhetetlen tényezőket: s mégis, kérdem, milyen állapotban vannak, nemcsak hazánkban, hanem szerencsésebb helyzetű országokban is, a tanítók? Mindamellett, hogy a legrégibb időktől kezdve a legújabb korig soha sem hiányzottak nevezetesen magasztalói a tanítói karnak, kik a népet a nevelés s tanítás végetlen fontosságára figyelmeztették, s a tanítói kar becsben s tiszteletben tartását ajánlották: mi átok van rajta, hogy e testület mai napig sem tudott mégis sem köztestület, sem vagyon tekintetében jobb, kedvezőbb állapotra vergődni?!

S hát vajon e sajnos tapasztalatnak okait csak a tanítói körön kívül kell-e kutatnunk? Vajon ment lehet e minden önvádolt a tanítói testület, e különben csaknem legyőzhetetlen akadályokkal küzdő osztály, hogy semmit sem mulasztott el s mulaszt megtenni, mi magasztos feladatának betöltésére, s azáltal tekintélye öregbítésére befolyással bír. Amde ily bűnök érintése nem ez alkalomra való.

E legelső egybetalálkozásunk ünnepélyes pillanataiban midőn önöket egy jobb kor előidézésének ösvényén látom, keblem úgy is szebb jövő reményeivel levén eltelve „hozsánát“ kiáltok a „mea culpa“ helyett, teljes örömmel, lelkem lelkéből üdvözölöm önöket az önként választott jó úton. Adja az ég, hogy e szép irányt vett törekvésük s lelkesedésük tüze tartson, lobogjon szíveikben, s mi ugy el sem marad, nemcsak céljukat, ernyedetlen fáradozásaitak kedvező eredmény koszorúzza. En részemről, s meg vagyok győződve elnöktársam részéről is, biztosíthatom önöket szíves részvételükről, teljes buzgalomukról az Ur szőlőjének művelésében. A mindenható Istennek legjobb áldása legyen közérdekű működéseinken!!

A fenebbi beszéddel megnyitott értekezletet a kebli egyháztanácsolt jelen év május 11-én fogalmazott kérvényekben kéréselte volt Indali Péter, Szász Gerő, Mátyás György, Tóth Tamás, Szász Lajos, Mike János, Benedek József és Szentgyörgyi Lajos urak, célt is tűzvéni ki oly értekezletet alakítani, hol az iskolavezetésről s tanításról általában s részletekint való véleményezések, különböző tanmódok ismertetése, bevett vagy veendő intézkedések bírálat, egyes tantárgyakra, fegyelmre, az iskola és szülők közti viszonyra vonatkozó tárgyalások jöjjenek folyamathat.

A fenebbi célből intézett kérvényre az egyházi tanács a következő választ adta:

Örvendtes tudomásul vétetvén ez értesítés, kebli egyháztanácsunk a tanítói értekezletnek egyháznak kebelében szervezését s megalkulását a nevelés fejlesztésére s előmozdítására nézt igen érdeklő és jelentékeny mozzanatként tekint; minél fogva azt, mint cél- és korszerűt, merőben helyesli, pártolja; következőleg az értekezleti gyűlésekből az illető iskola-felügyelők útján fölterjesztendő minden jószándékú véleményezések s javallatokat figyelmes tárgyalás alá venni, szóval az intézetet egész erkölcsi sulylal támogatni kedves kötelességének tartja.

Megjegyezvén azonban, hogy bár mineműi intézkedések megalkulása és végrehajtása, valamint eddigelő, ugy ezután is kirekesztőleg csak e kebli egyháztanács hatáskörébe fog tartozni. Mely megállapodásról t. Indali Péter és t. Szász Gerő urak hivatalosan levél alakjában értesítenek.

Igy alakult a népvételek fejlesztésére nézve egy hasznos válató tanítói értekezlet, melyben vajha a vidéki tanítók kellő részt venni, s azzal folytonos összeköttetésben állani törekednének.

Erdélyi gazdasági egyesület.

(Folytatása.)

II. A titkoknak a következő jelentést olvassa fel: Tisztelt közgyűlés!

Mai jelentésemet a tavaszi közgyűlésen mondott elnöki megnyitó beszéddel és a titkoknak jelentéssel kötöm egybe, különösen az elnöki előadásra hivatkozva.

A két előadásban nem a fényes eredmény öröme ragadó, bel megelégedést sugárzó nyilatkozata vonult át, sőt ellenkezőleg a megnyitó beszédben gazdasági nehezen javuló állapotunk, társadalmi nehéz helyzetünk kellemetlen érzete okozta hazafi bántat, de azért el nem csüggesztő képével találkoztunk, azon bátorító férfias felhívással, hogy foglaljunk el minden tért, melyen becsülettel működhetünk, melyen tettel hatni kötelességünk és a melyen a bivatottaknak példaadás és buzdítás által világító szövetnekép előre kell haladniuk.

Nagy előmenetel felől a t. közgyűlést most hét hónap múlva sem örvendeztetjük meg. Az akadályok, a panaszkai ugyan azok, a melyek voltak, nemcsak, de megcsodálva azok sulya érezhetőbbé vált; az ideai szárazság tartósabb, kártékonyabb volt a tavalyinál, a pénzügyi nagyobb mint valaha, s hogy a részvét és pártfogás életforrásai lepadtak, intézetünk is érezni kénytelen. A határlékokkal, az aláírásokon tett ígéretekkel szintén ott állunk, a hol tavaly; az egyet tagjainak száma is ez idő alatt alig szaporodott kettővel. Az általános levertség, aggodalom s ezeket nyomában követni szokott némi részvétlenség okai sokkal ismeretesebbek, mintsem azok felemlítésére itt szükség volna. Azonban, ha szélesebb látókörűt téren állapodunk meg és széttekintünk magyar hazánk határain, oly életjelenséggel, törvös intézkedésekkel, sokat ígérő nyereségekkel találkoztunk, melyek mintegy biztosítékai lehetnek annak, hogy sorunk jobbira forduland. Ez ezt méltán állíthatom, mert egyedül önjereje támaszkodható nemzetünk mind inkább kezdő átlátni a biányokat, mind inkább ismeri meg önjerejét, a hazánk jövődől jobblétét célzó s ezt biztosító eszközöket és működési tért, és ezt maga foglalja el.

Királyhágón tuli testvéreink a szabadon maradt tért bátran lelkesedve foglalták el, és socialia téren a haladás lobogója alatt nagy tevékenységet fejtettek, hazánk nemzetgazdaságának, iparának és kereskedésének felvirágzására már is örvendtes eredményre jutottak. Nemde örömmel halljuk a hirt, hogy magyar gőzhajó társaság alakult? hogy a földművelés előhaladását, a kis vagyonsodást zsiabasztó azon szomorú sulyát, melynél fogva földbirtokosaink drágán vagy éppen nem kaphattak különös birtokai felszerelésére, valahára meg fog szűnni az által, hogy nemzeti földhitelbank alakult meg; hogy magyar hazánk, mondhatni az egész birodalom érdeke- és hasznára vasnt engedélyt nyertünk? stb.

De továbbá biztat a remény, hogy a külföld mind inkább megismeri terményeinket s nem leszünk kénytelenek jobb években megfúli saját zsurunkban. De hogy e szerencsében részesüljünk, ebben magunknak kell munkálni és segéd kezét nyújtani.

E tekintetben az országos magyar gazdasági-egylet többi életrevaló intézkedése közt, hogy jeles, külföldön még nem ismert boraink számára biztos piacot nyitbasson, borainkat becsültni kezdő külföldi verők tájékozhatása végett elhatározta, hogy jelesebb bortermő helyeink térképét készíti el, s ilyekezendő jobb minőségű boraink felől maga meggyőződni. A szőlős ültetvények kiterjedésére, boraink megismertetésére szolgáló adatok egybegyűjtésére nézve Erdélyt illetőleg közreműködésre egyetlent is felszólította, a felszólítást az igazgató-választmány készséggel fogadta. Most, hogy Erdély jelesebb bortermő helyei az idézett térképen illő helyet foglaljanak el, és hogy a jövőre nézve nagy hordoróval bíró vállalat kielégítőleg sikerültesen, nagy mértékben bortermelő gazdaságaink buzgalma- és részvételétől függ.

A mi kiválólag Erdélyt illeti, a közelebb lefolyt hónapokban itt két egyaránt fontos és lényeges tárgy nyerte

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Gábor letérdeltette Fiorát s lesegíté az eleveh Izidorát a jó hátáról, míg a hölgy nem győzte dicserni a kedves kis állatot, mely okos szemmel nézett az őt czirogató szép hölgyre.

Izidora csakhamar beszaladott a házba, s zajos vidámsággal beszéle Gerőnek az improvizált lovaglásról, s eleven csacsakága által nem kevésbé nyerte meg a koros nő fetszését.

— Kedves néni! szóló végre, mikor lesz szerencsénk Halomvölgyén! Mily boldog volnék, ha minél többet lehetnék együtt.

— Kedves Izidorám — szóló Gerőné — tudom, hogy a ti körötek gyermekeim előtt mindig igen kedves leendő, s látogatástukat mielőbb viszonzni sietünk; ha azonban tán az nem egy pár nap alatt fog történni ment sen ki az, hogy hűlés miatti betegeskedésem még egy két hétre a házba fog zárni.

— De kedves néni, addig is Elizt elbocsátja hozzám Gábor kíséretében. Ö biztos lovagja lesz nővérenek. Mily boldog leány, kinek fia testvére van.

E perczben jött be Eliz.

— Mint elszaladtál... Be nem érhetétek.

— Jöjj Elizem, segítsd kérésemet. Nemde kedvesem, ha néni elbocsát, hamar-hamar megfogtok minket látogatni.

— Jól tudom, hogy a mely órában eltávozol, már a másikban vágyva vágyandok veled lenni.

— Megengedi kedves néni, hogy Elizem megnyergeltesse Fiorát, s lelovagoljon Halomvölgyre? Ah az szép lesz. Hisz csak két-három óra járás ide falunk. Eppen egy jó sétalovaglás! ugy-e kedves néni megengedi?

— A mint gyermekemnek tetszeni fog. Egyszerre a két hölgy Gerőné két kezén hinté végig csókjaikat. Aztán összeültek, keztek s jól látszott, hogy ez engedély, mely örömet okozott mindkettőjüknek. E perczben léptek be a férfiak.

— Kedves atyám, néni addig is mig házából kimozdulhatna, hogy látogatásával szerencsétlenség, megengedte, hogy Eliz egy sétalovaglásáért tegyen hozzá Gábor kíséretében. Lásd atyám, néni milyen jó!

— Köszönetemet esatolom a tiedhez kedves Izidorám, s részemről szerencsémnek tartom, ha e két család minél gyakrabban lehet együtt.

— En egész ünnepélyességgel fogok eléjűk lovagolni, mint a fejedelmek szoktak fejedelmi vendégek elébe. Miért ne játszanók kis völgyünkben a nagyok szerepét. Igen ugy lesz, előtűkbe jövendek, s ha férfiak volnék, nagy diadalokaput állítanék nemzeti lobogókkal, s alatta fényes oratót tartanék tiszteletükre. Elég embernek orálatk már, kiknél titeket sokkal nagyobbra becsülhet a haza, mert egy derék mivelt családot képeztek itt, kiket a cselédség magasztal, a falu népe áld és szeret, s hol anya és gyermekek egymásra a legméltóbbak. Lásd Elizem, éles szemem vannak.

Egészen ismerlek már titeket, várlak kedvesem.

— A programból holmit kifeleedtél leányom! Mi fog történni, ha te szeredán lovagolsz ki elfogadásokra, s Eliz hugom s Gábor öcsém esőtörtőkön fognak jönni? szóló Rinald.

Ah igaz bizony. Ki kell tűzni a napot. Szeredán reggeli kilenc órákor lesz az indulás Zováthfalváról, tizkor Halomvölgyről, fél tizenegyre találkoztunk, s egy negyed tizenkettő tájakt az egész menet megérkezik Halomvölgyre, Zováthy Rinald fejedelem nyári mulató kastélyába! Helyes a program Gábor? szóló a csacska Izidora.

— Kifogáson felül áll, szóló mosolyogva Gábor. Este felé Rinald és leánya nagy megelégedéssel s atyafiságos melegséggel váltak el a megkedvelt családtól.

A kitűzött reggelre a vén Kardos szolgálati állása fontosságának teljes érzetével takarít az istálló előtt a kantárokat, kenyegeket s porozgató, keféltet a nyeregkarókat, nem tűrve semmin egy pihét, vagy egy fölöt.

Eliz szívén a készülődés kedves nyugtalansága uralkodott. A fiatal szívnek mekkora örömet okoz még csak egy első látogatás is! mennyi előképződés alakul agyában a látandó tárgyakról, a bekövetkezendő társalgásról?

A falusi élet egyik főbb élvezetét számíthatni a látogatásokat. Ha vendégeket meglátunk, vagy vendégeket fogadunk, egyaránt némi ünnepélyességgel bírnak az egyfűtelt perczek. Midőn egy látogatásért órákat, napokat kell utazni, mozgásba hozni cselédséget, lovakat, ennyi fáradság magára is ke-

zességgül szolgál, hogy oda a hová gyakrabban meglátunk, nem pusztá udvariassági formák, de a barátság és szeretet érzései vezetnek. Eppen ezért a falusi körök kedvesebbek, bizalmasabbak, otthonosabbak mint azok, melyeket a városi élet a szokott látogatási etiquette szabályai szerint hideg feszességgel gyűjt össze, hogy alkalmat adjon az öltözködés és modor bírálatára, az ész és világismeret fitogtatására azon fagyos feszesség befolyása alatt, melyet a saloni illeték ezernemű kívánságai szának ki az őszinteség szabad nyilatkozatai ellenében.

Mi nem vagyunk különben ez utóbbi élet szokásoknak is ellenségei; a saloniak könynyűség, ildom és urbanitas oly tulajdonok, melyekkel minden valamire való fiatalnak birnia kell, s bizonyosan a falusias műveltebb körök sem nélkülözik mind ezeket; azonban mind azok, kik városi s falusi műveltebb körökben forogtak, s kik sorsuknál fogva a két légrékben egyaránt élhettek, keztez fogandának velünk abban, hogy legkedvesebb emlékeik a falusias társas körökre vezetik vissza, hol az emberi együttlét örömeire a természet, a madárkák, virágok, nap- és holdszár, a csörgedező patak, a színes rét, a zöld erdő, susogó szellők s a csillagok miliárdjainak együttlété bejátszott; hol tövérel szaktitják a zamatos szőlőt, fájárol a haramatos gümölcst, ágairól a virágokat, s hol a szívet mindig otthon találják és hol nem bírnak, csak szeretnek.

(Folytatjuk.)

meg a figyelmet; egyik a közügyelem tárgya, a másik szerénységében még csak egyesek vagy egyes kis társaságok vendég becsülő hajlékában tartozkodik. Az első a n.-várad, kolozsvár brassói vasút ügye, ennek létesítése szükségessége felől annyira meg vagyunk győződve, hogy ez ügyben keletkez minden biztató reményt nyújtó tudósítást vagy hírt oly vágyggyal várunk, oly örömmel fogadunk, mintha egy megnyert esata bírtó vennők. A közpártfogást már azon körülmény is mutatja, hogy nyomozó állapotunk dacára, lapjaink tele vannak az ingyen ajánlók névsorával. Polgártársaink tudják, hogy az áldozattétel megnyeri a külföldi vállalkozók bizalmát, s ha e közérdeklő vonal létesül, az áldozat sokszorosán visszafizeti magát.

Az igazgató választmány e tárgyban, ez értelemben gazdátársainkat felszólítja, emlékeztette, hogy bonfi kötelességüket teljesítik, ha az ajánlók sorából ki nem maradnak, ha a részvételben el nem lankadnak. (Folytatjuk.)

Háromszék, nov. 3. 1862.

Küldöm a t. szerkesztőséghez sepi helv. hitv. egyház-vidéknek ifjú gróf Mikó Ádám halálát illető részvénytáblázatát, melyet mely tisztelete hódolatul, gróf Mikó Imre ó excellenciájához, az egyházi gondnok urak, esperes és jegyző által aláírva, felküldött.

Nagyméltóságú gróf ur!

Van oly gyász, oly veszteség, mely nemcsak az egyseket keseríti, hanem a családait szentélyéből, mint közfajdalom, áthat a nagy családnak az egész nemzetnek szívébe.

Ily gyászok, ily veszteségek nehezdedek az újabb időkben hazánkra, nemzetünkre. Mintha az E zékial álomban látott rettenetes könyve, "melyben elől és hátul irva valának a jajok és sirások", nyílt volna meg számunkra: egyik gyász, egyik veszteség a mást váltja fel polgári életünkben. Nagy államférfiak, nemzeti ügyünk átlásai döntöttek ki az élők sorából. Sőt nemzetünknek jövőjében nagy reményeit, mint késő der tavasz gyümölcsözősége virágait, hervasztja az ádáz sors keze, hogy szájunkba illjék a siralmas látok Jérémiás éneke: "Hát egybevitte az Ur mint egy ünnepnapra a mi keserűségünket, hogy senki meg ne menekedjék?"

Ily nagy excellenciád gyásza is, mely egyetlen fiának Mikó Ádám ifjú grófnak elhunytával, melyen megsebzé atyai szívét, meghusztá messzirenező reményeit s részvétre hívá fel egész nemzetünket.

Mint hajdanokban Róma ifjú Marcellusát: fájdalomérzettel gyászolja az ifjú grófot e székely néplünk is. "Fajdalomérzettel", mint székely dicső elődök már fájdalom! elhunyt ivadékat.

Ily nagy veszteség csak nagylelkű hordozhat el.

Az Urnak utai csodások és végrenehelene. Nincs egyéb hatalmunkban, minthogy az örökvégzés tanácsát megbunyáskodva tiszteljük, s elhunyt nagyjaink és nemeseink emlékét sajnáló érzelmet és bonfiu kegyelettel fentartunk.

Méltóztatassék excellenciád ez őszinte részvénytáblázatokat, mint mely tiszteletünk hódolatát kegyesen elfogadni. Buzgón esztünk a Mindenhatóhoz, védje excellenciád becses életét; védje excellenciádát és kedveseit több több gyász- és szomorú változásoktól. A legalázatosabb tiszteletel vagyunk stb...

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ürmösi Sándor tordátfalvi unitarius lelkész egy székely szótár összeállításán dolgozik, melyet a jövő év végén szándékozik saját alá adni. Céljának bővebb elérése, s gyűjteményének kiegészítése végett felszólít minden ügybarátot közrehatásra. Hozzánk a többek közt ezt írja: Felhívom kivált a székely lelkész urakat, kik a nép szavait mindennap hallják, szokásait látják. Szótárunk taldalékát tenedik: helyiségek elnevezései, egy falvak, családok, bár tartozzanak most a szegényebb néposztályhoz, vármokok, régi épületek, irások, kiváltságos jogok, adománylevelek, jelvények, templomi disztvények, fővárosok, folyók, tavak, utak, mesés elbeszélések, adomák, mondák, példabeszédek, dalok, talányos, tréfás, vagy tanulmányos mondatok, öltönytiseletek, ünnepléses szokások, táncz és más vigalmak, játékok, hangszerek, melodiák, babonák, hadijelszók, hadieszközök, haditörténetek, katonai egyenruhák, anyagi régiségek, ércz, kő- és fametszvények, állat és növény; mind ezek eredeti elnevezéseikkel, s értelmezve külön-külön a nép szája, vagy valamely hagyomány nyomán, hogy a nemzeti nyelvnek alapul, a történelemnek pedig anyagul szolgálhasanak, s nemzet kora, élete fölismeressék. Az ily küldendő gyűjteményeket venni fogom tordátfalvi lakom közelébe a szkereszturi postán bérmentesen.

— Zila h i levelezőnk írja: sept. 7-kén szenteltetett fel az ev. ref. gymnasium új épülete. Az épület körül-belől 10,000 forint értékű, mely nagy részt egyesek áldozatából gyűlt össze. A felszentelés ünnepélyesen ment végbe; beszédet tartottak Bereczki G. ügy. alkalmat és Baczó Gábor rector-professor. Este tánczvizsga tartott, mint mondják igen jó áll lehetett, a nők nem panaszkodnak, tánczoltak eleget. October elején színészek is voltak a kiállításban, alig 8 beklüld az egész környékből; hanem azért elég érdekes, különösen alma s szőlő szép mennyiségben volt előhozva. Idővel a közönség is jobban érdekelteket. Megesett az igen bő szüret is. Ilyen nagy mennyiségben bor régen nem termett, egyrészt oka a szőlőmagok hiánya is volt. S vékony haj és leveles tartalom. A bor nagy része most is kádakban van, egy veder ára 30 krtól föl egy forintig, tudok 13 kros veder bort is. Bor van elég, de hát a jó kedv? nem jön a meg a bortól, ha máskülönben nincs. Olyan nyomott kedélyű, közönyös mindenki. Az "ugyan száraz időnk van"-nak, van diatja, legtöbb beszélgetés ezzel kez-

dődik; mert megjegyzendő nálunk még a nyári szárazság folyvást tart, mégis az isten annyira megáldotta a Szilágyot, hogy mindenben, kivén a szénát, inkább bő esztendőnek lehet mondani a jelen évet. Különben a Szilágyban inkább árt a sok eső mint a Szárazság. A katona executio folyvást tart a vidéken, Zilahon is rövid időn kezdődik, éppen tegnap dobolták ki. A mi a megyét illeti, tiszti ülések tartatnak, nem régiben nyilvános is volt. Itt nálunk is kezdik az erdők derekasan égetni, midőn e sorokat írom is ég az ugynevezett Hegyes, Vártelki erdő és a Meszes oldala. Minthogy jelenleg semmi érdekest nem íratók, ha csak a piaci árt meg nem írnam, leteszem tollamat, várom, hogy a tél Zilah élénkebb események színhelyévé változtassa át.

— Déváról írják nekünk nov. 7-ről: Országutó lakasunknál fogva néha kis városunk is részestül a művészet élvezetében. Ilyen élvezetes volt a tegnapi estély, melyet m. Barsai László tart. vid. biztos ur adott, s mely az itt átutazó Dekner Sarolta hegedűművésznő hangversenye által sokáig kedves emlékezetben marad. A t. k. a. több darabot játszott annyi bájjal és művészettel, mely minden kíváncsalmat kielégített. Darabjai közül megemlítjük Asboth concert csárdását, a hangversenytől szerzett elegiat, román dalokat és a "Repülj fecském" kedves dallamát. A t. kisasszony Kolozsvárra utazott más nap.

— Az "Erdőségi lapok" jövő év elején kezdődő új évi folyamán előfizetési felhívást szétküld. E vállalat a Királybágon inenni erdős területen valóban méltó figyelmet érdemel, ideje levén, hogy erdőinket valaha szabályosabban kezeljük. E lapok havonként egyszer jelennek meg két éves fizetékben, előfizetési ár 5 forint. A jövődelmet derék szerkesztői az erdőségi irodalom fejtsére fordítják és e részben éppen most nyílt számolatot adtak eddigi működésükről, melyből kitűnik, hogy a tiszta jövődelmet az erdőségi műszótár előmunkálataira fordítják. A lap kiadó szerkesztője Wagner Károly Selmeczen, hová az előfizetési pénzek november végeig beiktundók.

— Emich Gusztáv kiadásában megjelentek az 1863-ik évi naptárak, részint kedélyes és mulattató, részint komoly tartalommal: 1) Garabonczás humoristikus naptár ára 80 kr. 2) Kipfelhauser naptár torzkepekkel, humoristikus tartalommal, ára szintén 80 kr. Ez utóbinnak kedélyes élcei közt áll "Erdély eddig regényes volt, — most már némeleky roman-tikussá akarnák tenni." — 3) Emich G. Nagy képes naptár, fametszettekkel dús tartalommal, ára 1 forint 40 krajczár.

— A brassói szemgyógyintézet 1856-ban a magas helytartóság rendelete folytán nyitattott meg és évenként május kezdetétől szeptember végeig áll nyitva betegek felvételére. Felvétetik ez intézetbe minden gyógyítható szem-beteg, a szegények pedig ingyen gyógyittainak és ápoltnak. Az intézet minden költségét az országos pénzalap fedezi. Sajnálandó, hogy ez intézetnek nincsen saját állandó alkalmas helyisége, és hogy a fennevezett időre évenként kell szállást fogadni, minek a gyakori változás hátrányán kívül még azon kellemetlen oldala is van, hogy az intézet részére szállásfogadás az itt megszokott szállásbérlet idején kívül esvén, gyakran nem lehet alkalmas helyiségre szert tenni.

Azon kedvező eredmények, melyek ezen tídvös intézetben jeles szemész dr. Mayr Ignác ügyfelünk buzgó kezelése alatt elértettek, a segélyt kereső szem-betegek számát évről évre gyarapítják annyira, hogy a kezdetben csak 12 betegre szánt kórház egyszerre 20-at és néha ennél többet is fölvesz ápolásba, mi a hely szűke miatt gyakran nehézséggel jár.

Mindaddig összesen 587 beteg nyert itt ápolást, még pedig 269 székely, 229 román, 87 szász és 2 idegen. Ezek közül 444 meggyógyult, 104 javult állapotban, 39 pedig gyógyulatlan bocsátottak el.

Az eddig történt nagyobb szemtűtételeknek száma 356-ra megy, melyek közül 295 az egészen megvakultakon a látás helyreállítása végett vétett elő; ugyanis 195 szírkéhalog műtét és 100 mesterséges látaképzés vitett véghez nagyobb-részt kedvező sikerrel.

A betegek száma az egyes évekhez képest következően áll:

év	betegek száma	meggyógyult	javult	nem gyógyult meg	műtét.
1856.	37	25	10	2	20
1857.	71	59	6	6	46
1858.	91	62	20	9	53
1859.	80	66	9	5	40
1860.	93	65	21	7	58
1861.	105	82	18	5	71
1862.	110	85	20	5	68

Összesen: 587 — 444 — 104 — 39 — 356

A kör- és gyógytani tekintetben érdekesebb részleteket a "Gyógyászat" hasábjain lehetend olvasni.

Dr. Otrobán Nándor.

Nyilttér.

Több külföldi töképezés háznak felhatalmazottja a földkármentesítési államkötelezvények és tizedkárpótlások feletti szerződés és azoknak megvásárlása céljából, e városba megérkezett s a "Nemzeti szálloda" czimű vendéglőben vett szállást, hol ezen hónap 28 ig naponta délelőtt 9 órától 12 ig, és délután 7-től 5-ig értekezhetni.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, nov. 1. A "rendszerbe-lyezett" porosz hivatalnokok segélyalapjára itt is folynak az adakozások. Unruh urhoz az ismeretes felhívás egyik aláírójához következő tartalmu irat lőn intezve: "A nemzeti egyet londoni tagjai mai napon tartott ülésükben egyhangulag kimondották elismerésüket a porosz követekháza tevékenységért; s ez érteletük tanúsításul az ön és aláírt társai által kibocsátott felhíváshoz csatlakozva, a politikailag üldözött porosz tisztviselők kártalanítására gyűjtést rendeztek, melynek eredményül 200 font sterlinget ezennel mellékelve átküldenek stb."

FRANCZIAORSZÁG. Páris, nov. 4. Midőn Russel lord nem régiben arról értesíté a tuillériák kabinetjét, hogy ha a francziák Rómában maradnak, ellenszúl Angolország is hajlandó néhány siciliiai várost megszállni, Napoleon rövid levélben ezt írta a belga királynak: Adja tudtára az angol kormányának, hogy a mely napon értesülök az angolok kiszállásáról Siciliában, ugyanaz nap indulok 100,000 ember élén Brüsszel ellen.

A "Monarchia nazionale"-nak írják: Allard tábornok, a római francia helyőrség egyik dandárjának parancsnoka jelenleg Párisban van. A tábornok jelentést tett a császárnak egy alkalmi szóváltásról a pápával. A szent atya nagyon fel volt indulva. "Mit akar Franciaország velem? kérdé a pápa, miért kívánja tölem a császár, hogy a rablókalk alkudozzam?" A tábornok bátorkodott megjegyezni, hogy a legújabb francia ministerváltozás oly természetű, mely ő szentségét megnyugtathatja. De a pápa, ugy látszott, semmi súlyt nem helyez e tényre s folytatá a császár politikája elleni keves kikelését: "Mindaddig semmit sem akarok egyezkedésről hallani, míg valamennyi tartományaim vissza nem adnak. Ha a császár engem oltalmaz, kötelessége azokat nekem visszaszerezni." Allard felelé: "Ugy szentséged 100,000 embert kíván a császártól." "Nem bárom én legyen 200,000 is, viszonzá a pápa, de tölem semmit sem kapnak, a míg vissza nem adják azt, a mit elvettek." A tábornok kellemetlen érzéssel távozott.

Mexikoból rosz hírek érkeztek. Forey jelentette, hogy a sereg részint a guerrillák támadásai, részint a Vera Cruz és Orizaba közti szerelt rosz utak miatt, szállító eszközeinek legnagyobb részét elvesztette. A parancsnok újak kérésztését rendelte meg Martiniqueben és Új-Yorkban, s a míg ezek Orizabába meg nem érkeznek, a hadsereg zöme nehezen fogja mozdulatait megkezdhetni. Attól tartanak, hogy e baleset a főváros ellen indulhatást legalább egy hónappal késlelteti.

Azt mondják, hogy Napoleon herezeg nagyon boszankodik a császár olaszországi politikájában, az ő távolléte alatt történt fordulatot s még eddig nem tudta elhatározni magát, hogy bátyja látogatására menjen Compiegnebe. Morny herezeg is elégtelenséget nyilvánította a római kérdés mostani állásával. Még olyan szavakat is ejtett volna, "hogy Drouyn de Lhuys minden cselszövése alig ha két hónapig fog tartani."

OLASZORSZÁG. Turin, nov. 3. A "Köln. Ztg." írja a turini és párisi udvarok közötti jegyzékváltásról, hogy Durando tbk. néhány nappal Drouyn de Lhuys kinevezése után egy új jegyzéket intézett a párisi kabinethez, mely amaz esemény hatásá alatt fogalmazva loyális modorban s méltósággal állítja elő Olaszország ügyét. Még egyszer elősorolva mindazon bajokat és veszélyeket, melyek a mostani helyzetből erednek, azon egyenes kérdéssel fejezi be jegyzékét: nem látja-e Franciaország elérkezettnek a pillanatot, a mely ezen helyzetnek véget vessen. E jegyzékre felelt néhány nap előtt Drouyn de Lhuys. A francia jegyzék nem egyenes válasz Durando jegyzékére, de tartalmánál fogva annak nem is tekinthető. Az olasz kormány még nem válaszolt ezen, különben udvarias hangon tartott jegyzékre, s a parlament megnyitása előtt semmiesetre sem fog válaszolni.

A "Vaterland"-nak írják: A hadi készülődések itt még soha nem tapasztalt hévvel és gyorsasággal folynak. Az itteni hadügyminisiteriumban meglevő tervezet szerint jövő évi febr. végéig a száraz hadsereget 92,341 emberrel akarják szaporítani. Ebből esnek: a gyalogságra 64,301, a lovasságra 7450, a tüzérségre 6912, s a technikai osztályzatokra 5740, végre az orvosi segéd és élelmészeti személyzetre 938 ember. A még hátralevő 7000 ember résztint a bersaglierik pótlására, részint a király személye körül testőri szolgálatot teendő vadászszázalaj alakítására fordítatnak. Hadi és élelmi szerekről is nagy mennyiségben gondoskodnak, szóval, jövő febr. végéig 300,000 rendes katonát akarnak sikra állíttatni, ide nem számítva a 120,000 főnyi mozgó nemzetőrséget.

Garibaldi egészségi állapotáról következő hivatalos jelentést közölnek: "Spezia, nov. 1. Perigoff és Partridge tudorok tegnap várakozási rendszerre határozták el magukat, Mindaketten jó reményt táplálnak. A tábornok folyvást jobban van. Kültűn éjszakája volt. Ripari, Albanese, Basile."

NÉMETORSZÁG. Berlin, nov. 7. A porosz bizalmi feliratok keletkezéséről a "V. Ztg." következő épületes adatokat közöl: "T. szerkesztő ur! Hozzánk, az új muzeum karzatszállái, kapsaihoz, őreihez stb. egy a szokott modorban szerkesztett könyvmatu bizalmi feliratot küldöttek aláírás végett. Mi alsóbbrendű alkalmazottak nagyrészt családapák vagyunk, s a felmondásig befogadva. Itt igazán betelik: "egyél-madár vagy halj meg!" — s az ember aláír! Hogy nevemet eltitkolom, természetesen fogja ön találni: nőm és gyermekeim vannak"

Kassel, nov. 6. A válaszfeliratot a megnyitó beszédre a kamara egyhangulag megszavazta. Lényeges tartalma a következő: A rendi gyűlés kimondja, hogy a fejedelem tizenkét évi szünet után az ország alkotmányos rendeit ismét maga köré gyűjtötte. Ohajja és reméli, hogy az alkotmány helyreállításával egy évek során át folyt barcz beveződik s a kormány és rendek közös tevékenységének tere vissza leand foglalva. Késznék nyilatkozik, minden szövetség jogi kötelezettségek teljesítésére közremunkálni s az előterjesztett választási törvényjavaslatot lelkiismeretesen megvizsgálni. Elvárja, hogy a folyó évi jun. 21-ről kelt feje-

delmi nyilatkozvány teljesítésére szükséges javaslatok a rendek elébe terjesztettek a végül, további indítványok fentartása mellett, legstírgetősebb úgy gyanánt jellel ki, az állam szükségleteinek alkotmányos megállapítását és megajánlását. Ujabb összehívás csirai nem hiányzanak. A kormány, az alkotmányt együtt, az 1831-i választási törvényt is helyre akarja állítani, s a lovagrend, mely e törvénynek fogva önálló képviselőre van a kamarában jogosítva, szintén megteszi a magát joga visszaszerzésére. Azonban úgy látszik, hogy a mostani kamara nem hajlandó az 1849-i demokratikus választótörvényt feladni. A „Kass. Ztg.” szerint a kormány sem reméli ezt. Egy másik vizálypont Trabert képviselő megválasztásának igazolása. Trabert a reactio korszakában politikai magatartásáért üldözés tárgya volt s illetékes bíróságától elvonatva, mint politikai bűnös katonai törvényszék által ítéltetett el. A kormány ezért szörnyűkodik megválasztásán s kijelentette, hogy ha a kamara e választást helybenhagyná, ez a legszerencsétlenebb következményeket fogná maga után vonni.

Egy nov. 8-i távirat szerint, a rendek azonnapi ülésében Trabert, az országgyűlési biztos ellenmondása daczára, egyhangúlag igazoltatták.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, nov. 4. Albaniából jelentik, hogy az albaniai Hassán fellázadt s Hotinát a törökök és albanok közt ütköztetett, melynek következtében az utóbbiak szétverettek s Hassán elfogatott. Egy más távirat szerint Hassán hajóra ültették, hogy Konstantinápolyba szállítsák. 1200 miridita a skutari vésárban elfogatott. A miriditák főnöke fenyegetőzik, hogyha a foglyok ki nem adatnak, 10,000 emberrel fog megjelenni. Az albaniai összehívás most kanócz a lóporos hordó mellett.

A görög forradalom győzelme híre az itt tartózkodó görög kereskedők, szövetsége a különféle nemzetbeli menekültekkel, Péra egyik kávéházában ünnepélyt rendeztek. Szabadsági dalok énekeltek, és különösen emelvé az ünnepély érdekét az, hogy benne az itteni szárd követ is résztvevett. Az ünnepély kezdete előtt néhány órával már több követi tag jelent meg a kitűzött helyiségben, míg este a követ is megérkezvén, éljonekkel fogadtatták. Amade herceget, mint Görögország leendő királyát eltekették, mit a követ a görögországi felvirágzását hön kívánó pohárköszöntéssel viszonzott.

GÖRÖGORSZÁG. Athéne, nov. 1. A főnökök és államgyűzők legnagyobb része elbocsátott. Sok volt miniszternek utleület adnak külföldre; más nevezetesebb egyéniségei a volt kormányt elfogatták. A katonaság közt fégyelmelenség és szűkös uralkodik. Kutzikaris győgsze-

rés athénei polgármesterré nevezetett ki. Gazdálkodási tekintetből a seacatus feloszlattatott s több katonatiszt nyugalmába helyeztetett. A hivatalnokok számát és fizetését le-szállították. A nemzeti gyűlésre teendő választást illetőleg elhatározatott, hogy a királysághoz nem tartozó görögöknek is képviseltetniük kell. A Grivással kezdődött vizsály ki van egyenlítő. Mintán a görög hadsereg fő éllelmi biz-tosává nevezetett ki, a fegyvert letezi és idejövendő.

AMERIKA. Uj-York, oct. 28. Price és Pillow tábor-nokok 70,000 emberrel előnyomultak a bohvari magaslát felé. Mc'Clellan főhadiszállása Virginiában van. A déliek Winchestert kiűrtették s támadásra készültek Memphis ellen. 2000 külföszövetkezett, a kik Yorktowna ellen nyomultak elő, kiűrtették Galvestant és Texast, mely utóbbit egyesü-letiek kiűrtették meg. Pleasanta lovassága és Burnside had-este átkeltek a Potomacra s Winchesternek nyomultak elő. Pennsylvaniában és Obioban democrata jelöltek választat-tak meg.

Ujabbak. Bécs, nov. 10. A birodalmi tanács alsóházának mai ülésében Stamm képviselőnek a szám-sorsjáték megszüntetését tárgyzó javaslata elvetetett. Az 1862-i tengerészeti költségvétlésben tett pótköveté-lésre nézve a bizottság javaslata elfogadtatott.

— A „Botschafter” egy bécsi magyartól cikk-sorozatát indit meg, mely „a helyzetet Magyar- s Erdélyországban” ügykeztvén vázolni, a kiengesztelés ör-ventes mozzanatait constatirozza. Ezek legfőbbike, hogy mind a magyar szabadelvű párt, mely Ausztria alkotmánybarátaihoz legközelebb áll, mind Schmerling ur pártja belátta, hogy mindketten hibás föltevésben éltek, midőn az első azt hívé, hogy az államminiszter minden politikai s autonom élet elnyomására törekszik Magyar-országban; az utóbbi pedig azt tartá, hogy Magyaror-szág saját jólétét a februári alkotmány romjain akarja fölépíteni. Azonban a kedélyekben most nevezetes for-dulat történt. A mint azon hit vert gyökeret Magyaror-szághoz, hogy az Uralkodó szeretettel hajlik az ország felé, tüstént oly érület lön észrevehető, mely a kibékü-lés minden csiráját magában hordja, míg másrészt a kor-mány előtt világos lön, mikép Magyarország nem gon-dol arra, hogy Ausztria alkotmányának romjain építse

föl boldogságát. Ekként a kiengesztelés lélekben már meg-történt, csak a formát kell megtalálni. — Erre vonatkozó-lag nagy fontossággal bír Ő Felségének azon ismételt kijelentése, miszerint ő az alkudozásokat nem kívánja kettészakítani; a mi pedig azon, Magyarországhoz táp-lált föltevést illeti, hogy a Lajtán innen mereven ragasz-kodnak az egyszer kimondott elvekhez, reméli cikkiró, hogy ezen aggály nemsokára el fog tűnni, s hogy a kor-mány nem fog a betűhez ragaszkodni; sőt a tévedés kockázatlansága nélkül hiszi azon nézetet nyilváníthatni, miszerint Schmerling ur hajlandó, a magyar kérdés meg-oldását előmozdító minden javaslatot támogatni, csak an-nak kivitele által Ausztria nagyhatalmi állása eléggé biz-tosítva maradjon, — oly föltétel, melyet Magyarország-nak sem szabad szem elől tévesztetni.

— Turin, nov. 9. A mai „Discusione” jelenti: Garibaldi tegnap reggel a Moncalieri gőzösön Pisába uta-zott át, hogy a telet ott töltse. A hivatalos lap szerint Capitanata nápolyi tartományban a felkelők egy osztálya-nak sikerült összpontosulni s egy kis csapat sorkatonasá-got meglepni, mely a tulnyomó erőnek nem állhatott ellen. Ama tájakra nagyobb katonai erő indított.

— Páris, nov. 8. A „France” írja: Törökor-szág követeli a voniczai önkényes csapat feloszlátását; kijelentvén, hogy e csapat a Törökország elleni ellensé-geskedés világos ténye.

— A lengyel határszélről, nov. 10. Teg-nap délután a varsói titkos rendőrség főnöke, egy elő-kező ház kapujában meggyilkolva találtatott; fölei lemet-szettek. A tettes nincs tudva.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

November 12-én: Nemzeti kölesön 82.55. 5% Metalliques 71.20. Bank-részvény 792.—. Hitel-részvény 223.—. Váltó Londonra 121.25. Ezüst 121.—. Arany 5.79.

November 8-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.75. Erdélyi 68.50.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(734)

A t. szülékhez.

(1—1)

Értésemre esett, hogy több helyeken hamisan utazott „GILISZTA-CSOKOLÁDÉ” árultatik. Minél fogva figyelmeztetem a t. közönséget, hogy valódi saját készítményű, a gi-liszta elizése és a giliszta betegségek sikeres gyógyításában általam feltalált s bebizo-nyult tüdős hatású és minden egyéb győgszert felülmúló Giliszta csokoládémnak csak az ismertessék el, melynek gőngyöle tulajdon nevémmel van jegyezve s csak is egyedül az alább sorolt bizományos uraknál kapható, u. m.:

Kolozsvárt, Schütz Károlynál. Továbbá: Brassóban: Fabik Ede és Jekelius Nán-dor gy. Déván Buchler A. Dézsen: Krémer S. Ersebet-város: Szenkovits Z. és L. Foga-rason: Danffy J. győgsz. és Masztig M. Gyergyó Sz. Miklóson: Fröhlich győgsz. Hátszeg: Mátéfy Béla győgsz. K-Fejervárt: Sándor Rudolf gy. a csillagnál, és Fischer E. győgsze-rész a várban. Károlyváron: Benich József győgsz. M-Vásárhelyt: Burdats Alajos győgsz. Medgyesen: Vándor Ferencz. Nagy-Engeden: Bisztritsány Sándor. Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch. Sepsz-Sz.-Györgyön: Vityayos Béla. Szászsebesen: Weiszórtl Adolf. Szebenben: Zóhrer Ferencz. Sz.-Udvarhelyt: Betzási Manó. Szilágy-Somlyón: Végh Mihály, Ruszka és társa. Vajda-Hunyadon: Acker Frigyes győgsz. Zilahon: Inzom Lajos.

1 darab 20 kr.

KRÖCZER ÁGOSTON, s. k. Győgszerezés Tokajban.

(733)

A szamosujvári magán „Leány-növeldeben” egy vagy két leány kedvező felté-lek mellett felveendő, — kik koszt, szállás és gondos nevelésen kívül a francia nyelvben és a zongora játszásban alapos oktatást nyerhetnek. Bővebben értekezhetni a növeldeben, vizuteza 51 szám, Szamosujvárt.

(1—3)

Gyors utazási hidetmény.

(735)

A Brassó és Bukurest közt több évek óta fennálló

Körner-féle gyorskocsi

rendesen minden vasárnap és szerdán reggel BRASSÓBÓL, az ó-városban 2-ik szám alatt fekvő s a „szarvas” és „cimzett vendéglőből BUKURESTBE, és minden hétfőn és osütörtökön BUKURESTBÓL a „Concordia” vendéglőből vissza BRAS-SÓBA indul.

A felvételi iroda Brassóban az ó-városban 2-ik szám alatt a „SZARVAS” vendéglőben; Bukurestben pedig a „CONCORDIA” vendéglővel szembe Külle Sán-dor ur házában van, a hol is minden, a gyors-utazás körébe tartozó megbízások és szállítások az alólt felelőssége mellett a legjobban elláttnak.

Brassó, október hóban 1862-ben.

KÖRNER FERENCZ.

(736)

Eladó széna.

(1—3)

Hunyad-megyében laposnyaki birtokos méltóságos Lázár Pál Oszkár urnak 1000 tavalyi, 400 idén, összesen 1400 alföldi kocsi széna eladó; — szükség esetében étető és itató helylyel. Bővebben értekezhetni a tulajdonos urral vagy Gábor Péter udvar-bíróval

(730)

Figyelmeztetés.

(2—2)

Horráth Anna Fosztó Zsigmondné és Horváth Ágnes Mózsa Pálné mint néhai Pávai István vég hagyományosai, mindenkit értesítnek, hogy Tordán lakó édes anynyok Pávai Eleonórának elebb Horváth Elekné, sem jelenlegi férje Kovács Ferencznek semmi nemű fekvő birtokok nincs, a menyinyjek volt eladták, nemes Alsó-Fehérben M-Forró helységben lévő Kendefi rész fekvő birtok a vég hagyományozóké levén, anynyok Pávai Eleonora csak hol-táig terjedő haszon-élvezője levén, sehol senki semminemű vásárba ne elegyedjék; mert semmit fel nem tudnak. Boos, november 9-én 1862. Mózsa Pál, maga és Fosztó Zsigmondné nevében

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betüivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Eladó ház.

(2—3)

(725)

Maros-Vásárhelyt, a főpácson az 539 sz. a ház örök áron eladó. Bővebben értekezhetni ugyanott, Szabó Miklós urn l.

(732)

Eladó vendéglő.

(2—3)

Torda-utczában 11 szám alatt a legujabban felszerelt s minden kellékekkel ellátott vendéglő szabad kézből eladó. Értekezhetni ott helyben.

(729)

Hirdetmény.

(3—3)

Egy a gazdasággal végképp felhagyni szándékozó egyénnél találtatnak eladók: 2 csödör erdélyi faj, anyakanczak s csikók, jármás ökrök, fejős és meddő bivalok, egy nyáj egésséges tartani való juh, egy nyáj a legjobb féle serviai mangalicza sertés, gazdasági eszközök, széna, szalma, mindenféle gabona sat. Ezek felől értekezni lehet tks Szarvadi Pál urnál Dézsen.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön

kapható:

Erdélyi képes naptár 1863-dik évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Ára csak 25 kr. oszt. ért.

Urbér- és Tized-kárpótlási A. és B. tabellák.

POLGÁROSODÁS.

Irta ARISZTIDESZ. Ára 1 frt. 20 kr.

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) baláz-s-falvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. oszt. értékben.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindenneműk felvilágosítására szerkesztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. Ára 70 k.